

TOENEMENDE VERVREEMDING | VAN RÜDIGER RAULS

Posted on 27. Oktober 2020

Noch bij Poetin, noch bij Troef en China's Xi zijn de politieke kampen zo verenigd in hun afwijzing als bij Erdogan en Turkije. De standpunten van de westerse mainstream worden grotendeels zonder voorbehoud overgenomen, zelfs door degenen die ze anders afwijzen. Morele verontwaardiging kan echter niet in de plaats komen van objectieve analyse.

Een standpunt van Rüdiger Rauls.

Onbeminde vertegenwoordigers van het volk

Het is het overheersende patroon in de presentatie van de waarde West dat de schuld voor de verslechtering van relaties altijd bij de anderen ligt: Poetin, Xi Jinping, Loekasjenko, Maduro en natuurlijk Erdogan. Zij zijn de onruststokers in de wereld, omdat zij zich vanuit het oogpunt van de opiniemakers niet houden aan de normen die het Waarde Westen voor de hele wereld bindend heeft verklaard. Dit is een reden voor strafmaatregelen, meestal in de vorm van sancties.

Je hoeft Erdogan niet leuk te vinden. Men hoeft ook niet van Putin of Trump of Merkel of China's Xi te houden. Maar ondanks alle persoonlijke afkeer mag één essentieel feit niet over het hoofd worden gezien: U vertegenwoordigt honderden miljoenen mensen. Vooral in het Westen worden emotionaliteit, morele verontwaardiging en smaad steeds weer als confrontatiemiddel gebruikt. Maar het zijn slechte adviseurs, terwijl het er in werkelijkheid om zou moeten gaan de politieke gebeurtenissen te erkennen en de sociale verbanden te begrijpen. Alleen een objectieve en op feiten gebaseerde analyse kan hierbij helpen.

De Turkse premier en de andere boeman van de waarde West - met uitzondering van China's Xi Jinping - werden gekozen volgens procedures die algemeen worden beschouwd als de standaard voor democratische verkiezingen in Westerse zin. Volgens dit begrip moet het niet echt uitmaken of de resultaten overeenkomen met de wensen van het Westen, want verkiezing is verkiezing. De westerse kiezers stemmen immers niet volgens de wensen van de Turkse, Russische of Chinese regering.

De gekozenen vertegenwoordigen de belangen van hun land ten opzichte van andere staten, net zoals zijzelf en de meerderheid van hun bevolking deze belangen begrijpen. Dat geldt voor Erdogan net zo goed

als voor Merkel, Poetin of Trump. Aan de andere kant raken de belangen van de ene staat soms die van een andere staat, wat tot conflicten kan leiden. In dergelijke gevallen worden hoopvolle mensen heel snel boeman, simpelweg omdat ze de voorkeur geven aan hun eigen belangen boven de belangen van het Westen.

Druk en ontbering

Decennialang waren de leidende kapitalistische staten gewend aan het feit dat de economie en de politiek van de andere landen op één lijn stonden met de westerse belangen. Dit was de politieke kern van het imperialisme. Meestal ging het om het openstellen van de markten. Waar de vrijwillige openstelling van de markten niet werkte, hielpen ze met kanonneerboden en de inzet van troepen.

Zo ontstond een idee dat ook vandaag de dag nog door veel westerse politici lijkt te zijn geïnternaliseerd en daarom geen alternatief lijkt te hebben: "De enige taal die Poetin begrijpt is die van de hardheid"(1), zoals Norbert Röttgen deze houding in het geschil over Nawalny en Nordstream heeft geïllustreerd².

Maar de fout bestaat aan de westkant. De Putins begrijpen de taal van de hardheid alleen maar omdat het de enige waarde is die het Westen weet te spreken. Maar de voorstanders van deze stelling willen niet erkennen en nog minder toegeven dat druk in de vorm van sancties steeds minder succes oplevert.⁽²⁾

Daartegenover staat de diplomatieke vaardigheid van Rusland, dat ook andere talen spreekt. In het Midden-Oosten is zij erin geslaagd de gesprekken met alle actoren in de conflicten over Syrië, Libië en momenteel tussen Armenië en Azerbeidzjan voort te zetten en tot solide overeenkomsten te komen. Dit gebeurt op basis van respect voor de belangen van de gesprekspartners in de taal van de verzoening van de belangen.

Op deze manier kunnen Rusland en ook China hun eigen invloed in de wereld met succes blijven uitbreiden. Zij weten uit eigen ervaring dat de militaire druk zijn grenzen bereikt - vooral in tijden van kernwapens.

Voormalig drager van hoop

Wat opvalt in de politiek van de waarde die het Westen heeft, is dat zijn vertegenwoordigers steeds meer in

conflict komen met andere staten. Met name de Verenigde Staten nemen in toenemende mate hun toevlucht tot sancties om hun eigen wil af te dwingen. Terwijl Rusland en China de betrekkingen met andere staten voortdurend verbeteren, verslechtert de relatie van het Westen met de rest van de statengemeenschap. Dit houdt niet eens op bij hun eigen kamp.

Het kraakt binnen de EU, tussen de VS en de EU en sinds enige tijd, vooral binnen de NAVO, tussen Turkije en de andere staten van het bondgenootschap. Volgens de opinieleiders van de andere NAVO-landen is alleen Turkije verantwoordelijk voor deze breuk. Kritische woorden over het eigen beleid ten aanzien van de geallieerden zijn niet te horen. Zelfs de toenadering van Turkije tot Rusland leidt niet tot een heroverweging van het eigen beleid.

Toch was alles zo goed begonnen met Erdogan als de nieuwe man in Ankara. In een recensie beschrijft Jürgen Gottschlich, Turkije-correspondent voor de krant, de veranderingen in de Turkse politiek waarmee Erdogan al in 2004 was gekomen: "In de twee jaar dat de regering Erdogan aan de macht is, zijn er meer hervormingen doorgevoerd dan in de twintig jaar daarvoor. Vrijheid van meningsuiting en nultolerantie voor marteling werden afgekondigd en in de wet verankerd, culturele rechten werden gegarandeerd voor de Koerdische minderheid en de doodstraf werd uiteindelijk afgeschaft..... In een interview kondigde hij destijds aan dat hij erin zou slagen Turkije in de Europese Unie te brengen. (3).

Daarnaast volgde hij "een koers die veel intellectuelen, waaronder die van de westerse invloedssfeer, inspireerde" (4). Dit was zelfs geheel naar de smaak van Daniel Cohn-Bendit, een voormalig salonrevolutionair en later een goedbetaalde Groene politicus voor Europa. Zelfs hij "werd meegenomen met Erdogan; hij zag in hem een geestverwant in het verzet"(5). Veel vooruitgang dus, juist door krachten die hem vandaag de dag beschuldigen van het bedriegen van het Westen, dat wil zeggen van hun eigen idealen.

Er was echter maar één ding dat ze bij alle idealisering van Erdogan en hun verliefdheid op hun eigen idealen niet in aanmerking hadden genomen: de realiteit van de sociale omstandigheden in Turkije. Want die waren moeilijker dan in de toch al meer ontwikkelde westerse samenlevingen. Terwijl de grote Turkse

steden grotendeels een westers karakter hadden met een moderne, goed opgeleide bevolking, leefden de meeste Turken nog in de achterstand en de armoede van het platteland. Er was een gebrek aan banen om in het levensonderhoud van de snel groeiende bevolking te voorzien. Dit wordt niet bevredigd door westerse idealen alleen.

Tegenstrijdige belangen

Daarom staat sinds de jaren zestig de ontwikkeling van de betrekkingen met de EU, voorheen de EEG (Europese Economische Gemeenschap), centraal in het Turkse beleid. Haar doel, dat in alle decennia en politieke spanningen nooit uit het oog is verloren, was een volwaardig lidmaatschap van de EU. Dit blijkt ook uit het bovenstaande citaat van Erdogan.

De toenemende politieke spanningen tussen Turkije en het Westen in het algemeen en de EU in het bijzonder vinden hun oorsprong in de verschillende belangen van Turkije en de EU-landen. De verschillende morele, politieke en juridische zorgen en beschuldigingen zijn in de eerste plaats voorwendsels die de EU naar voren heeft gebracht als een afwijzing van de wens van Turkije om volledig lid te worden.

Want mensenrechten en andere politiek-idealistische argumenten spelen alleen een rol in de verklaringen en rechtvaardigingen van de waarde van het Westen waar ze zijn eigen belangen dienen. Dit blijkt met name uit het grotendeels onkritische vleierij van de Arabische monarchieën, die op het gebied van democratie en mensenrechten ver verwijderd zijn van de rechtsstaat in Turkije. (6)

Turkije zocht een markt voor zijn landbouwproducten in de EEG, later in de EU. Vooral in de beginnende jaren van de gemeenschappelijke economische betrekkingen waren zij door de slecht ontwikkelde Turkse economie de enige exportproducten van het land. Bovendien hoopte het dat de eigen bevolking gemakkelijker toegang zou krijgen tot de arbeidsmarkten in Europa. Voor de ontwikkeling van de eigen economie was het land afhankelijk van investeringen uit westerse landen.

Er was een gemeenschappelijk belang tussen het Turkse en het Europese economische beleid op het gebied van investeringen. Op dit gebied ontstonden in de daaropvolgende periode dan ook zelden

onoverkomelijke conflicten tussen Turkse en Europese belangen. Ze bleven elkaar tot ver in de jaren 2000 aanvullen. De echte interesse van de Europeanen in Turkije was immers de export van industriële producten en kapitaal.

De Europese staten hadden daarentegen weinig belangstelling voor de levering van Turkse landbouwproducten om hun eigen boeren te beschermen. De EU zelf had al enorme overschotten in de vorm van boterbergen en meren met melk en wijn. De koelhuizen waren vol met de vleesoverschotten van de Europese boeren.

Met het einde van het Duitse economische wonder en de toenemende werkloosheid in de Europese industrielanden nam ook de belangstelling voor goedkope arbeidskrachten uit Turkije, dat over het algemeen slecht gekwalificeerd was, af in de Europese industrie. Zelfs de Turken die al in Duitsland wonen, zouden zich maar al te graag van hen hebben ontdaan. "In 1983 besloot de toenmalige zwartgele coalitie om alle Turken die werkloos waren geworden een retourbonus aan te bieden" (7).

Voor gesloten deuren

Terwijl Turkije decennialang tevergeefs had geprobeerd volwaardig lid van de EU te worden, moest het ervaren hoe de voormalige staten van het Warschaupact na de val van de Sovjet-Unie in een mum van tijd volwaardig lid werden. Om strategische redenen moeten de voormalige Oostbloklanden zo snel mogelijk worden opgenomen in de EU en ook in de NAVO, en moeten zij zich onttrekken aan de invloed van Rusland.

Turkije heeft in 1996 als troost een douane-unie gekregen en in 2005 zijn de toetredingsonderhandelingen met de Europese Unie van start gegaan. Maar deze onderhandelingen zijn mislukt vanwege de kwestie-Cyprus, die te voorzien was toen de kwestie-Cyprus überhaupt aan de orde kwam. Het kan dus niet worden uitgesloten dat het break-even-punt vanaf het begin is ingebouwd om de onderhandelingen te laten mislukken.

Hoe kunnen we anders verklaren dat Cyprus, dat economisch gezien onbeduidend is ten opzichte van Turkije, een jaar eerder als volwaardig lid is geaccepteerd? Want "met de toetreding van Nicosia heeft

Brussel het eilandconflict "geïmporteerd". De ontwikkelingen op het eiland zijn van invloed op de Turks-Europese betrekkingen" (8).

Het had van meet af aan duidelijk moeten zijn voor degenen met politieke ervaring in Brussel en andere Europese hoofdsteden dat Turkije nooit zou instemmen met de erkenning van de Cypriotische regering waarmee het sinds de deling van het land in 1976 in conflict is geweest. Hoewel de voorkeur van de Oost-Europese landen voor Turkije om bovengenoemde strategische redenen nog steeds begrijpelijk was, was er slechts één verklaring voor het volledige lidmaatschap van Cyprus: de toetreding van Turkije was op dat moment niet langer politiek of economisch wenselijk.

Want met het volledige lidmaatschap van Turkije zou het een Europees zwaargewicht zijn geworden naast Duitsland met zijn ongeveer 80 miljoen burgers, en het vrije verkeer van Turkse werknemers binnen de EU zou de problemen op de Europese arbeidsmarkt, die met de integratie van de Oost-Europese landen al aanzienlijk waren toegenomen, nog hebben verergerd.

Eigenlijk had de EU met de douaneovereenkomst van 1996 haar eigen belangen ten aanzien van Turkije grotendeels gerealiseerd: openstelling van de Turkse markt voor Europese industrieproducten en kapitaal, geen vrij verkeer voor Turkse burgers in de EU en bescherming van de eigen landbouw tegen de Turkse concurrentie. Turkije kreeg wat voor het land belangrijk was: westers kapitaal en investeringen en beperkte toegang tot de Europese landbouwmarkt, maar meer niet.

Alleen gelaten

De Syrische oorlog heeft een nieuw spanningsveld gecreëerd, dit keer niet alleen tussen Turkije en de EU, maar ook met de rest van de NAVO-partners. Vanaf het begin had Turkije zich verzet tegen Assad en steunde het de rebellen die hem militair bestreden. Maar het heeft ook actief ingegrepen in de gevechten door mee te doen aan schermutselingen met de Syrische luchtmacht.

Het werd echter al snel duidelijk dat de rebellen alleen niet in staat zouden zijn om de Syrische strijdkrachten te verslaan. In 2012 en 2013 kwamen conflicten tussen jihadistische en pro-westerse

groepen binnen het rebellenkamp steeds vaker voor, omdat de steun van het Westen vooral naar het Westen ging. De conflicten tussen de rebellen bevorderden hun desintegratie en verminderden zo de kans op een overwinning op Assad. De druk van het Westen op Turkije om meer betrokken te raken bij de oorlog groeide.

Hoewel Turkije daartoe bereid leek, zoals het al had aangetoond door Syrische vliegtuigen neer te schieten, wilde het het risico niet alleen dragen. Reeds in 2012 drong het er bij de andere Geallieerden op aan om de zaak van de Alliantie uit te roepen, wat de steun van de hele Alliantie zou verzekeren. Maar de geallieerden waren daar niet toe bereid. Turkije bleef alleen achter om tegen Assad te vechten en beperkte zich tot het ondersteunen van de rebellen met geld, wapens en hulp, maar geen reguliere troepen.

Vanaf dat moment was het gedrag van Turkije niet meer strategisch te begrijpen, dat wil zeggen in een regimewisseling in Syrië, maar tactisch, dat wil zeggen in de bescherming van de eigen belangen. Dit hield in dat er druk werd uitgeoefend op de NAVO-partners om hun eigen plannen te realiseren. De geschillen over het gebruik van de luchthaven Incirlik door de NAVO-vliegtuigen, die hebben geleid tot hun overbrenging naar Jordanië en een verzwakking van de luchtbewaking door de NAVO-staten, moeten in deze context worden gezien.

De daaropvolgende steun van Turkije aan de islamitische staat en de strijd tegen de Koerden, of de herhaalde invallen in en de bezetting van de Koerdische gebieden in het noorden van Syrië, moeten ook worden gezien in de context van dit tactische gedrag. Enerzijds wilde het zijn belangen ten opzichte van de Koerden beschermen. Aan de andere kant moest er echter druk worden uitgeoefend op de Amerikanen die geallieerd waren met de Koerden. Turkije dwong hen te kiezen tussen de Koerden en de NAVO-partner.

Tot nu toe hebben de Amerikanen altijd de belangen van de Turken gekozen. Hoewel deze tactiek voordelen heeft opgeleverd voor Turkije ten koste van de Koerden, heeft het ook de spanning tussen Turkije en de VS doen toenemen en de relatie tussen de twee verslechterd.

Ongehoorde signalen

Een hoogtepunt in de breuk binnen het NAVO-bondgenootschap was de tactische wending die Turkije nam ten opzichte van Rusland en de poging tot staatsgreep door delen van het Turkse leger in het jaar. De toenadering van Turkije tot Rusland luidde het begin van de nederlaag van het Westen in. In deze situatie had de staatsgreep tegen Erdogan een verandering in het Turkse beleid ten aanzien van Rusland en Assad kunnen teweegbrengen.

Maar omdat Erdogan, in tegenstelling tot de putschisten, de brede steun van zijn eigen volk had, mislukte de militaire staatsgreep. Erdogan beschuldigde de VS en het Westen ervan dat zij de meesterbreinen waren achter de opstand, wat niet kan worden ontkend, aangezien zij de begunstigden waren van de staatsgreep (9). Deze gebeurtenissen hebben de kloof tussen de NAVO-partners verdiept, vooral omdat het Westen de staatsgreep nauwelijks heeft veroordeeld.

Er waren echter ook herhaalde signalen, met name in de richting van de EU, die een heroriëntatie van het beleid ten aanzien van Turkije mogelijk zouden hebben gemaakt. Vooral de afspraken over de vluchtelingenkwestie hadden de EU duidelijk moeten maken dat Turkije nog steeds op zoek was naar nabijheid tot de EU. In feite draagt het de last van de vluchtelingenbewegingen die worden veroorzaakt door de oorlogen in de regio, die worden gesteund door het Westen van de waarden, in veel grotere mate.

Ook al onderhoudt Turkije nu goede betrekkingen met Rusland en heeft het ook economische banden ontwikkeld, het is geenszins de Turkse partner bij uitstek. Het is nog steeds in het Westen. Zelfs in de huidige geschillen over Libië en de gasputten in het Middellandse Zeegebied toont Turkije in feite veel meer politieke vooruitziendheid dan de waarden van het Westen.

In Libië bijvoorbeeld steunt het de regering van Sarajevo, die op initiatief van het Westen is opgericht, maar niet de steun van het Westen had toen generaal Haftar al aan de poorten van Tripoli stond. Het Turkse engagement aan Sarradsch's kant heeft de westerse belangen in de regio op beslissende wijze veiliggesteld, ook ten opzichte van Rusland, wat het Westen zelf niet kon doen (10).

Zijn eigen belangen

En zelfs in het conflict over de gasputten in het Middellandse Zeegebied "komen er signalen van détente uit Turkije. Ankara heeft een onderzoeksschip in het gasconflict getrokken en een hotline met Athene opgezet" (11). Dergelijke tekenen van détente werden door de Europeanen nauwelijks gewaardeerd en in Brussel wordt nog minder belang gehecht aan de belangen van de NAVO-partner.

Want: "Turkije heeft misschien wel de langste kustlijn van alle mediterrane landen, maar het is grotendeels uitgesloten van de exploitatie van zijn minerale hulpbronnen. Voor kleine Griekse eilanden zoals Kastellorizo, dat slechts twee kilometer van het vasteland van Turkije ligt, kan een exclusieve economische zone op kosten van Turkije worden geclaimd" (12).

Het internationale recht staat aan de kant van Griekenland, dat ook de kleinste eilanden een continentaal plat van 200 zeemijl als exclusieve economische zone toekent. Aan de andere kant is de bezorgdheid van Turkije begrijpelijk, wiens eigen continentaal plat wordt beperkt door dat van de Griekse eilanden in het zicht van zijn eigen kust.

Daarom is de onbuigzame houding van de EU ten opzichte van de bezwaren van Turkije onbegrijpelijk. Het lijkt er echter op dat in het geval van Turkije, net als in de betrekkingen met Rusland, de vijandigheid nu zo veel onafhankelijker is geworden dat een verstandig beleid en verstandige regelgeving niet meer denkbaar zijn en alleen nog maar als een nederlaag kunnen worden ervaren, met name in het Westen van de waarden.

Deze houding van het Westen ten opzichte van Turkije heeft echter één voordeel: het verzwakt de NAVO en vermindert zo de gevaren die het bondgenootschap met zich meebrengt voor de rest van de wereld. Zolang de conflicten binnen het Bondgenootschap en binnen het Waarden Westen zich blijven opstapelen, zal de wereld er vrede van krijgen. Dit geldt met name voor de geschillen in de VS.

In dit opzicht is de vijandige houding van de NAVO-tegenstanders ten opzichte van Turkije politiek onverstandig. Daarbij nemen zij kritiekloos het mainstream-standpunt over dat zij anders afwijzen. In plaats van een onafhankelijk en politiek standpunt te ontwikkelen, laten ze zich emotioneel betrekken. Je hoeft Turkije en Erdogan niet leuk te vinden, maar je moet ze objectief en vooral op hun eigen belangen

beoordelen, en die liggen niet in het versterken van de NAVO.

Bronnen en commentaar:

- (1) Reuters vom 3.9.2020: Röttgen stellt die Erdgas-Frage
- (2) Siehe dazu Rüdiger Rauls: [Die Sanktionierten schlagen zurück](#)
- (3) [TAZ vom 26.9.2018: Aufstieg von Recep Tayyip Erdogan](#)
- (4) ebenda
- (5) ebenda
- (6) siehe dazu Rüdiger Rauls: [Das israelisch-arabische Komplott](#)
- (7) Zeit-online vom 2.8. 2013, [Türken waren Kanzler Kohl fremd](#))
- (8) Bundeszentrale für politische Bildung: [Zypern und die türkisch-europäischen Beziehungen](#)
- (9) siehe dazu Rüdiger Rauls: [Türkei: Vorwärts in die Vergangenheit](#)
- (10) siehe dazu Rüdiger Rauls: [Geht die Nato am Mittelmeer baden?](#)
- (11) FAZ vom 6.10.20: Signale der Entspannung aus der Türkei
- (12) ebenda

Rüdiger Rauls Buchveröffentlichungen:

- Krieg um Syrien [Buchbeschreibung](#)
- Wie funktioniert Geld? [Buchbeschreibung](#)
- Kolonie Konzern Krieg – Stationen kapitalistischer Entwicklung [Buchbeschreibung](#)
- Zukunft Sozialismus oder die Grenzen des Kapitalismus [Buchbeschreibung](#)
- Die Entwicklung der frühen Gesellschaften-Die Geschichte Afghanistans [Buchbeschreibung](#)
- Was braucht mein Kind? [Buchbeschreibung](#)

- Späte Wahrheit (Prosa) [Buchbeschreibung](#)
- Herausgeber von:
- Imre Szabo: Die Hintermänner (ein politischer Krimi) [Buchbeschreibung](#)
- Imre Szabo: Die Unsichtbaren (ein politischer Krimi) [Buchbeschreibung](#)

+++

Met dank aan de auteur voor het recht om het artikel te publiceren.

+++

Foto bron: EQRoy / shutterstock

+++

KenFM streeft naar een breed spectrum aan meningen. Opiniëartikelen en gastbijdragen hoeven niet de mening van de redactie te weerspiegelen.

+++

Vind je ons programma leuk? Informatie over verdere ondersteuningsmogelijkheden vindt u hier:

<https://kenfm.de/support/kenfm-unterstuetzen/>

+++

Nu kunt u ons ook ondersteunen met Bitcoins.

BitCoin-adres: 18FpEnH1Dh83GXXGpRNqSoW5TL1z1PZgZK